

ANY I

NÚM. 2

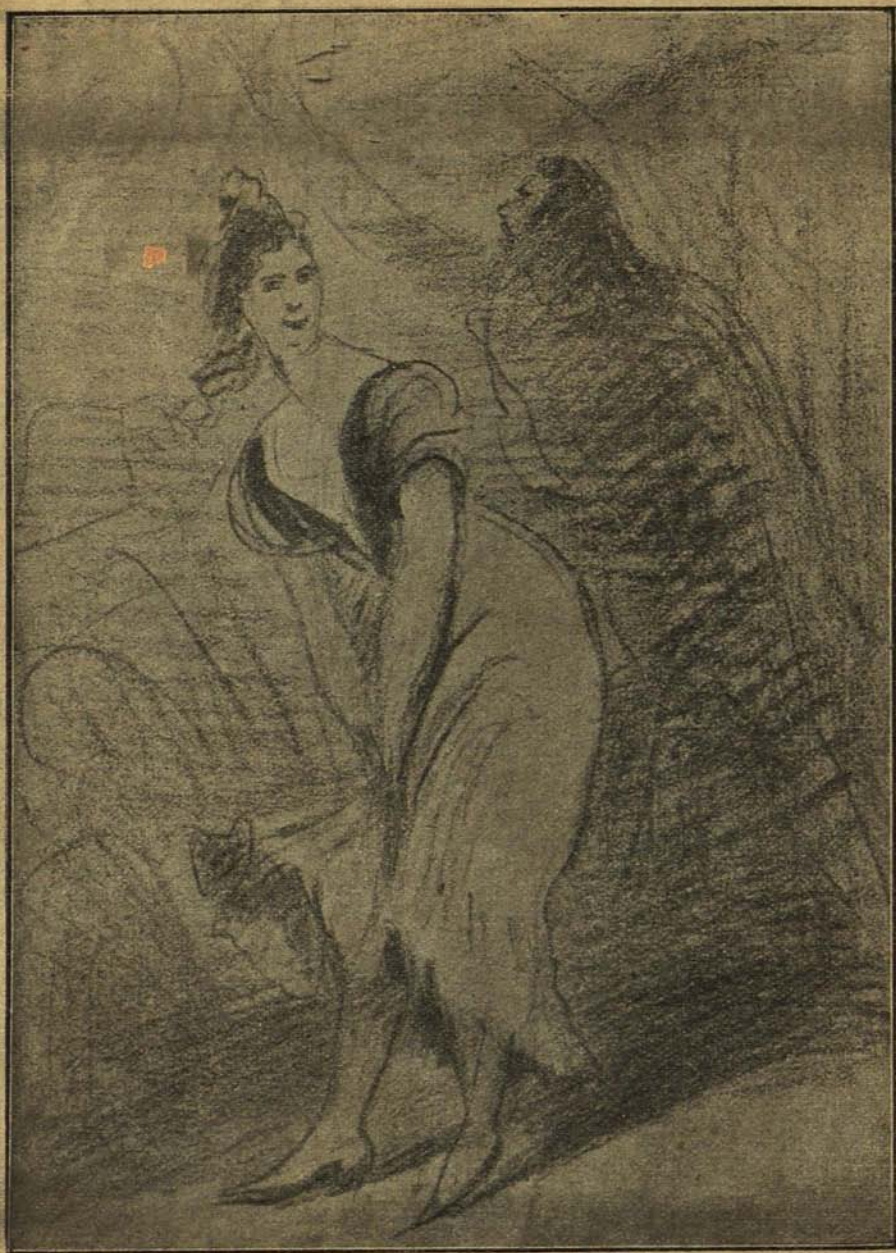
Mediterrània

Revista

d'Art i Lletres

BARCELONA I MARÇ

MCMXV

SEGONA PART DE «CAPRICHOS»

DIBUJOS INÈDITS PER GOYA.

DIBUIX INÉDIT DE EL GRECO

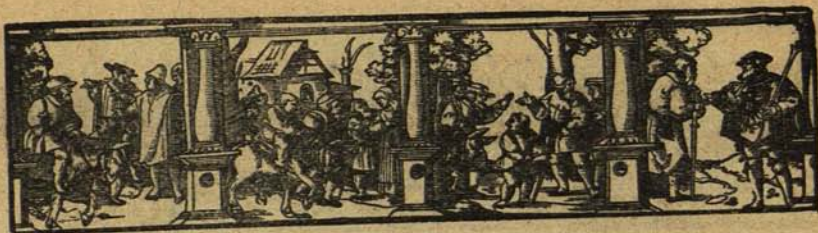
L'antiguitat i l'estètica

Sabém qu'antigament les obres dels homes tant les artístiques com les no artístiques posseïen una major quantitat de l'essència de la bellesa que la majoria de les d'avui perque neixien i sortien d'una concepció i d'una manufactura menys perfecta que la que avui dona la major part dels cervells i mans humanes portades a l'última perfecció per la mateixa naturalesa.

Sabém també qu'els anys, i més qu'els anys els segles, amb les seves traçes i manyes, passant i repassant, van polint i despolint les coses de la terra fins a fer-les tornar rancies i dals-hi un cert deix de velluria que les imperfectisa i els hi fa perdre l'agre de la novetat que ha d'estar molt apunt perque sia compatible amb l'essència estètica d'una manera absoluta, resultant que mercès a aquesta destrucció del temps que's menjaría les pedres, les coses relativament modernes van assolint cada dia que passa una semblança o parentiu estètic tant llunyà com reculats son els temps de les coses a que se les compara.

La causa d'aquesta semblança es doncs la imperfectització propia dels anys i la imperfectabilitat de la ma d'obra antiga; imperfectització i imperfectabilitat que tenen per element comú la imperfecció.

Admesos aquets dos efectes d'una mateixa causa o aquesta causa de doble efecte, ens trovem amb un altre efecte de la mateixa causa que serà consignat en aquest article i qu'es la circumstancia de que l'home al veure un fet nú i crú en la realitat cotidiana li produeix una impressió antiestètica per la senzilla raó de que aquell fet pesat en les balances estètiques, conté més quantitat negativa que positiva de l'essència estètica i aquest mateix fet al cap d'una temporada i si molt convé al cap de molts anys, se li presenta en el

teixit i brodat de la memòria com un fet que pesat en les mateixes balances en contes de decantar el plat de lo negatiu, decanta el de lo positiu com si aquell fet havés canviat de naturalesa o com si'l gust de l'home que's te present a la memòria i que encara el dibuixaria, haver canviat com la nit i el dia.

Malgrat i tractar-se de la regió dels recorts aont no hi plou ni hi neva ni hi hà goteres el temps qu'es com el vent que per tot entra, ha fet el seu fet en el fet del recort, de la mateixa manera que mossega i rosega les obres dels pintors pintades sobre tela o fusta, dantelshi mil matços variats mil camins diferents per arribar al centre de l'essència de la bellesa obrint-hi mil finestres balcones que donen al camp d'aquesta essència, sembrada o no sembrada per l'autor en la seva obra, perquè el temps aferrant-se a les cortines de la memòria mossega el cor del recort com un'arna qu'arna els vestits d'hivern i rosega els voltants i les puntes com una rata que rata i el recort se corca, se colltorsa, se marceix, s'esborra, se despinta i es podreix com totes les coses de l'ànima més o menys relacionades amb el sistema fisiològic del còs que l'aguanta.

FRANCESC PUJOLS

Flor de neu

Era boja i li deien Flor de neu per sa blancor.

De una hermosura delicada i malaltissa, passejava amb l'enteniment perdut per l'esplanada interminable de arrossals, herms i terres salobres del peu dels estanys, caçant niuades d'ànecs i parant llaços als aucells.

Un cove sota'l braç i coronada de fulles d'aigua qu'enllaçà amb son cabell sobre son capet hermós, un ànec que ha trobat prè en un llaç a l'altra mà, atravessa els herms sembrats de rabanisses florides.

Segueix l'esplanada cantant cançons i cullint flors que llença a braços dins de l'aigua, per veure com se destria el manyoc i s'escampa la coloraina emprenent cada flor son camí gronxades per l'ona. S'interessa per totes i desitja bon viatge a les que van lluny, compadeixent a les que s'enfonzen.

Seguia'l vol de les gavines, i al veure-les que pegaven falconada cap avall per enlairar-se estrenyent un peix d'escama metàlica entre les garres, picava de mans tant com podia, i cridava gesticulant per aturdir-les.

Si algú cop la gavina sorpresa deixava caure'l peix dintre l'estany els ulls se l'il·luminaven d'alegria i deia tot baix:—Els peixos son de Nostre Senyor i del pare.—

El seu pare era mariner i donava tots els gustos que li permetia la seva pobresa a Flor de neu, influït pel supersticiós respecte que'ls seus companys sentien per la boja.

Tots creien fermament que tenia l'estrany poder de desfer les nuvolades allunyant les tempestats, i es que aquestes excitaven sos nirvis i removien fins al paroxisme sa demencia, i allavors els mariners la veïen alçar-se com un ser sobrenatural.

Quan una tempestat la sorprenia al peu dels estanys arremolinant els núvols, que'n la terra's formaven fangueres i que l'aigua's removía escu-

mejant, Flor de neu reia i ses riallades clares, fredes i vibrants se sentien com una nota armònica que acompanyava en ritornel·lo el brigit de la tempestat.

Els elements en lluita feien sobreixir son ànima de boja.

Gesticulava com dirigint la tempestat, el tro i'l llamp que semblaven obeirla, i quan apoc apoc, amb les manetes marcava el ritme cadenciat de l'ona en temps de bonança, l'estany se calmava, l'aigua s'amansia guardant sa rabiosa escuma, el cel deturava son burgit atronador i en les nits fosques apareixia la primera estrella en el lloc que la boja havia fixat amb el braç estès senyalant enlaire. Destacava sa airosa silueta oscura sobre'l cel tempestuós, amb la bellesa d'una deua disposant dels elements.

Esqueixant se'ls nuvols i irradiant la lluna il·luminava son contorn amb una ratlla de plata.

Allavors entonava son cant anyoradis d'amor i pau, que contestava un mariner perdut al lluny, enardit per aquella veu, confortat com si les notes d'aquell cant estenguessin de una a altra banda el traspàs de l'arc de Sant Martí, com si arribés la coloma portant el brot de l'olivera.

En dies de bonança recullia en els llaços els aucells presoners, i en parava d'altres cantant a mitja veu cançons de nobles cavallers, de patges gentils i dames enamorades que ella no entenia i repetia d'esma per haver-les après quan era nena.

S'hi complavia cantant-les, com si en elles descobris com a llunyà perfum el recort de la difunta mare que l'endurmiscava amb aquells cants.

Quan s'embadalia amb l'enteniment perdut i dexava que les hores s'escorressin suaument com bressada per una fantasia que pot ser els boigs tant sols arriben a conèixer, si d'entremig de les canyes s'alçava xisclant una fotxa o un ànec esporuguid, una gavina sorpresa, despertant-se de cop s'espantava i arrencava a córrer devant d'ella sens direcció i sens saber on anava.

A voltes, havien tingut de recullir-la morta de fadiga a grans distancies.
Era l'única pena que donava al pescador la pobre boja.

Un any havia entrat de sobte l'hivernada. De vert qu'era, el pla s'havia tornat groc, i de groc a gris, un gris emboirat, tristíssim, pesat i engu-
niós com un món sense vida.

Havien caigut les primeres neus. En el cel se movien pesantes nuvo-
lades i els dies eren curts.

Una tarde d'atmósfera humida que confonia'ls obgectes barrejant cel
i terra a curt espai, Flor de neu s'entretenia al peu de l'aigua.

Tremolosa de fret, s'havia ensopit; tenia la mirada fixa com si guai-
tés al fons d'ella mateixa. Sens remor passaven les gavines arrán d'aigua,
la planura enfosquida per la boira's perdia en la grisor i les mates de ca-
nyes no's movien poc ni molt.

Semblava que la terra hagués sospès son alè, i hagués quedat encantada.

De sobte, llençant un xiscle va alçar-se al costat d'ella una àliga mari-
na batent ses amples ales.

La bogeta va alçar-se esfereïda, i va arrencar a córrer com a boja que
era, endavant, endavant sempre sens girar-se mai, deixant un troç de fal-
dilles o de gipó en cada esbarzer que topava, endinsant-se en la boira sens
saber on era, corrent sempre mentres tingué forces per fugir, fins arribar
en llocs que ella no coneixia, on no havia estat mai, i allí va caure asse-
guda al peu d'un marge, incapaç de donar un pas més endavant.

La precipitació amb que batia son cor l'esbufegava.

S'havia arresserat dessota unes canyesxiules trinxades pel fret i la neu,
encramellades de gebre. La suor se li refredava depressa sobre son cos.

Arrupida amb els braços plegats i amagant la punta dels dits dessota les
aixelles, el cap nerviosament tremolós, atenta al més petit remor, amb els
ulls sortits semblava l'estàtua de la por amb un fondo de paisatge esblan-
queit per la boira, ratllat per la neu que comensava a caure.

Sentia als peus una coïssor insoportable, els tenia entercs, glassats. La roba molla encastada a la carn. Braços i espatlles havien quedat desnus, les robes estripades en la fugida.

La quietut era tant aterradora al costat d'ella com sa immovilitat interrompuda tant sols de tant en tant pel sacudiment d'una alenada aspirant, nerviosa, d'un plor interior que no's reflexava al defora.

Les volves de neu anaven caient, caient al demunt d'ella, posant-se-li sobre'l cap i encastant-se en sa cabellera desfeta avançada sobre'l front, ombrejant la cara blanca i mate en que lluien els ulls grans, arrodonits per la por.

Després de tant sofrir va semblar-li que una sòn dolça s'apoderava de ella, que ja no setia fret. Un ensopiment i un benestar desconegut li cloïen les parpelles i, poc a poc, escoltant, obrint els ulls a cada manyoc de neu que de les canyes anava fins a terra, va adormir-se ab la terrible sòn dels que moren glassats, com un pobre aucellet que no te prou calor per resistir.

La neu anava caient.

En les espatlles s'havien apilotat els borrallons sobre la carn glaçada i anaven a juntarse amb les volves de la cabellera, en tant que de la falda se juntaven amb les de l'espatlla.

De sobte l'encarcarada figura va decantar-se endavant per caure boca terrosa.

Pobre Flor de neu!

Les volves anaven caient, caient, fins que al peu del marge no hi quedava més que una sinuositat semblable a una accidentació del terreny.

Una bandada de corps passava xisclant; la neu, imperturbable, anava caient, caient.

A. DE RIQUER

Cap de brot

Al meu amic Alexandre Soler.

A vos, que sou un pacientíssim col·leccionador de tipus *xarons* i que'ls conreseu amb carinyo, no crec que us sàpiga greu que us ofereixi aquest cap de brot que trobo espigolant en el camp dels meus recorts.

Es figuerenc, venia bitllets; va *plantar* un restaurant de nit, aont anavem els comediants després de la funció, quan teníem la pesseta que costava el ressopó (biftek, postres, pa i vi). No recordo si li dec alguna pessseta, pero si recordo que li dec molts bons ratos; no se si és mort, pero si se que és immortal.

Se deia Baldomero Roig i tots el coneixíem per en *Nyero baca*. La seva especialitat consistia en parlar fi i en castellà i això li feia dir disbarats que lograven fer-lo tan popular com pel seu bon tracte i caràcter alegre.

La seva popularitat i el seu motiu li veníen d'una nit que, al peu de casa seva, varen ferir a un pinxo conegut per l'*Aixerit*; aquest cridava auxili, en Baldomero'l va socorre, i per això va ésser cridat a declarar en la causa. La seva declaració es el començament de la seva fama. Va dir sobre poc més o menys «Señor Juez, yo dormió, sintió cridos y me llevó; entonces oyó que'l *Xorito* decía—Nyero, baca! Nyero, baca!—tanto baca! baca! yo bacó».

De les mil i una frases *encertades* que jo li he sentit us en diré unes quantes perquè les col·loquèn en el vostre àlbum de *barbaritats*. Una nit m'esplicava l'acció del Pont d'Alcolea i'm deia, «Allò feia feresa; el riu passava ple de *calavres*, de *repenta*. la orquesta es posa a tocar el *nyinyo* Riego i el foc va anar *caimàn*, *caimàn*, *caimàn*.» Una altre vegada al fer-li observar que s'havia excedit en l'adorno del seu establiment, en les festes de la Santa Creu em va

dir: «Sí, he gastat molt, pero tinc fè que si ve prou *ocurrencia naufragarè*ls gastos».

Parlant de la Exposició Universal de Barcelona que ell va visitar, vareig preguntar-li que era lo que més li havia agradat i sens entretenir-se'm va dir «que lo que més li havia *llamat* l'atenció era el *Programa del Fleuri*.» Vareig trigar vuit dies per averiguar que volia dir el Panorama de Plewna!

Quan va reformar la *botillería*, va fer pintar tots els barrilets que com era moda hi havia darrera'l taulell, i posar-hi lletreros. Mentres es tractava de ron, anís, canya, etc. anava be, pero a l'arribar al Marrasquino de Sava el pintor li va objectar que no hi cavia i ell sens immutar-se li va respondre que ho posés amb lletres *agrades*. Oh! i que no se'l podia contradir, perque al que ho feia li deia que era «l'esperit de la contradirecció».

Quan pujavem al menjador, ens deia que no l'hi embrutessim el *besamanos* de la escala; perque'l va fer esperar una nit una estona en el vestibul del teatre, me va dir que s'havia citat mitj' hora al *patibul*: per la bugada comprava *sosa gàstrica*; per un refredat me va recomanar que'm prenguéss un grapadet de tila *amb confusió*; i ell se purgava amb magnesia *farmacèutica* i es curava el dolor amb bàlsem de *Pol de Kock*.

Una tarde estavem prenent el vermut asseguts a la porta de la seva *botillería* uns quants actors i el nostre director don Ricart Simó, notabilíssim actor que faltava de Catalunya feia molts anys i es va sorprendre de sentir al nunci que cridava que havia arribat llus fresc de Rosas, i va preguntar «que es eso? I en Nyero molt solícit va respondre: «No es nadie, don Ricardo, es que gritan luz».

Si no'n te prou amic Soler, una altra vegada n'hi serviré un altre gotim, que encara'n queden de totes mides en la vinya del senyor... *Nyero-baca*.

JOAQUIM MONTERO

Falta d'educació musical

Es senzillament per complaure a la redacció de MEDITERRÀNIA, que'm te demanat cooperi amb les meves composicions de música i crítica musical, lo que no m'atreveixo a fer, i si es que avui he emborronat algunes quartilles es comptant amb que els lector d'aquesta revista tan sols veuràn amb mi, la bona voluntat i el desig de no donar un desaire an els meus amics que tan me honren i que tan alt concepte tenen format de mi.

Em considero jo tan poca cosa, en lo que's refereix a les lletres i la música, que comprenc fóra un atreviment molt gran que ho fes, sens que sapiguessin que no tinc pretencions de compositora ni de escriptora. Gracies que sàpiga contestar les cartes particulars.

Dades ja les raons, procuraré, si m'és possible, ferme entendre de la millor manera, i donar la meva sincera opinió de lo que jo entenc per «Falta d'educació musical».

Ja que's busca avui la solidès de coneixements per fer un bon paper en la societat i que la necessitat de cultura es major cada dia, l'educació musical es imprescindible si no's vol incórrer a demostrar molta ignorancia per aquest bell art, i al mateix temps faltes moltes vegades d'educació social. No vull dir que tothom se vegi precisat a dedicarse als estudis musicals, sia per estar poc preparat o per falta de temps, pero amb bona voluntat i una mica de sacrifici al principi, el més profà aniria fentse admirador de la bona música i no s'aborriria en els concerts com fan la majoria que hi van per compromís de amistat o perque no siga dit que no'ls agrada la música; pero realment lo que fan es passar un mal rato.

Per què succeeix això? Perque no saben escoltar-la. La majoria

l'escolta com si sentís ploure; els altres, mentres toquen se fixen amb el decorat, els llums, el clatell del senyor o be el pentinat de la senyora dels sillons del davant, i quan ja ho tenen tot vist els hi ve la són i l'aburriment. Això és sols referent a concerts seriosos o sien els de pago, que si's tracta de concerts de beneficència o particulars on hi prenen part diferents elements, sembla una pescateria o be un col·legi amb l'ausència del mestre. Tothom enraona qui més pot. Encar que algunes vegades no sia interessant, perquè, ja sia que'ls qu'hi prenen part son principiants, no per això deixa d'ésser una falta d'atenció i d'educació molt gran, i el noranta per cent farien lo mateix si'ls ho permetien en els concerts seriosos.

Lo mateix passa en les reunions particulars, ja sia de classe aristòcrata o humil; en cap d'aquests puestos hi falten persones que més gust trobarien sentint bramar un ase que sentint música, i aquests distreu-hen l'atenció dels més fervents oients. A vegades en algunes reunions he començat una obra i a l'ésser als deu o dotze compassos me'n he anat a l'últim, i si he tingut de repetir he tocat algú vals boston o be algo de sarsuela. Allò si que'ls ha agradat; doncs de continuar tocant música clàssica hauria acabat per dir-los: —Mirin, quan jo toco per mi sola toco lo que vull i amb el piano que'm dona més gust.—I es que's posen a enraonar sens que se'n donguin compte, i moltes vegades és per explicar l'història del que està en el piano.

I dels pianos de les cases que'n direm? Molts es creu-en tenir piano tenint una caixa barniçada negra o be de color i que faci soroll; moltes vegades he tocat en pianos que a casa meua els meus germanets organisant una orquesta amb les eines de la cuina els sonidos son mil vegades més bonics i afinats que aquells pianos. Si

Música de F. Alió

Lletra de F. Matheu

Andantino

Not sa pi ga

A musical score for the first system. It consists of three staves. The top staff is a vocal line with a treble clef and a key signature of one flat. The middle and bottom staves are piano accompaniment with treble and bass clefs respectively. The tempo is marked "Andantino". The lyrics "Not sa pi ga" are written below the vocal line.

greniò ser pe ti ta tam bié son les flors y ho son les es.

A musical score for the second system. It consists of three staves. The top staff is a vocal line with a treble clef and a key signature of one flat. The middle and bottom staves are piano accompaniment with treble and bass clefs respectively. The lyrics "greniò ser pe ti ta tam bié son les flors y ho son les es." are written below the vocal line.

tre-les y ho es a quell sen quit a - mor go - ver - na —

d'un res de lle - vor se'n for - ma u - na a -

bre - da d'un trait gra d'en cens son com - pla nce - glo - ria

d'un sel es pur - neig son fau - na - fo - que - ra

stolt sa pi - ga gren. lo ser pe - ti -

lento.

Suplement Musical de MEDITERRANIA

Composició inèdita del malogràt mestre F. Alió.

això sols fos a les cases de menestrals o de persones que no poden gastar, no ho criticaria gens, pero es que la majoria son en cases que's gasten molts diners amb mobles inútils i quan se parla del pianos diu-en: —Per estudiar els nens, massa be que està.—I no miren que és un perjudici per l'estudi dels nens precisament, doncs el sonido d'aquell piano els desafina les orelles de tal manera que lo que és un *do*, en aquell piano es un *re*. I tot per l'estil.

L'atenció a la música ha d'ésser tan delicada per ferse càrrec de una obra que s'ha d'evitar tota classe de distracció per insignificant que sia per no perdre l'interès total.

Me recorda que un dia estava tocant una obra molt interessant en una casa particular, que tant els senyors de la casa com els invitats eren escullits filarmònics. A l'ésser a mitja obra va caurem el passadó dels cabells i una munió de grenyes em pribaven la vista; encara vaig tenirla sort que ningú s'hi fixés, tan sols una persona que hi havia al meu costat i que sabia igual que jo que si m'arreglava els cabells havia de tornar a començar l'obra, o be perdía tota l'atenció que havien posat, i vaig preferir acabar l'obra amb el martiri que'm donaven els cabells.

La manera de fer-se un mateix l'educació musical, d'agradar-li la bona música i de no aburrir-se en els concerts, és posant-hi l'atenció dels seus cinc sentits i buscar-se un mateix un argument a la obra que està escoltant, i veurà com aquella música que ans sols li era un sonido agradable o monóton a les orelles, hi trobarà una sensació molt agradable segons ells vagin describint-la.

Unas vegades li semblarà el murmur del fullatge dins d'un bosc, d'altres se li figurarà un cant d'aucells o un vol de papellones, com també escenas de la vida etc., etc. Això és segons com un se troba

predisposat, li darà una interpretació trista o alegre, però lo interessant és que l'oient procuri que la música li digui algo més que un soroll agradable, i sens dubte hi trobarà secrets sorprenents i acabarà per ésser un entusiasta i bon musical.

Per acabar recomano que'ls que algún dia no's trobin amb disposició de sentir música i estàn en una reunió, si és home que se'n vagi a fer un cigarret, i si és dona al tocadó, aixís no destorbaràn a ningú i és lliuraràn de cometre una falta d'educació tan musical com social.

PAQUITA MADRIGUERA

Barcelona 20 de Febrer 1915.

* * *

Amigueta meva, llévat demati
i cap a la vila vina-te'n amb mi.
A un cantó de plaça ta demora hi fan:
la vila es molt xica, la plaça molt gran.
De des ma finestra, dret a sol-ixent.

la plaça s'estén.

La plaça es el pèlag immens, sens fi:
el pèlag maril...

La vila es formada per la munió
de companys alegres que mena un pastó:
de companys alegres, ni pobres ni rics,
que'm tenen per amo i els tinc per amics.

Surten en conjunt,
a punta de dia, muntanyes amunt.
Tornen al cap vespre; de lluny el roci,
l'aviram i els goços ja'ls senten vení,
i el llur vol segat

els coloms sospenen damunt del teulat.
Després dins el barri, posats a racers
d'ormeigs de pagesos i de mariners,
de la barca vella, les xarxes, el rall
i l'arrocegall,

i el trill i l'arada i el carro i el jou
que fixa la testa potentia del bou,
tots ells beneeixen ma hospitalitat
plena de dolcesa, pau i llibertat...
Ningú me la enveja, no la veu ningú
la meva delícia que es tota per tu!

LLUÍS VIA

El “Mono-Sabio”

(MONÒLEG)

Personatge. Curro

Habitació pobre. Uns quans quadros vells i antiquats, tots ells representant escenes de «lídies». Dugues cadires velles i un llit arreconat en un angle del quarto. Al aixecar-se'l teló, està vestint-se per concórrer a la cursa de braus.

Molt bé, Curro: has de fer patxoca per força. Sis anys fa, que no he deixat l'ofici, i encara que mal està'l dir-ho, jo a les Arenes hi tinc les meves simpaties. Vritat que'l guany es escàs, pero la feina es poca i no mata.

Algú'm pregunta devegades: — ¿Que no't remou'l cor, al veure com aquelles bestioles cauen arrocegant-se per terra sens defensa? Jo me'ls miro amb compassió i responc enfutismat:—¿Si tots els *monos* fossin com en Curro, d'altre manera anirían les *corridas*! Clar, que no'ls dono aigua-naf, ni èter, ni emulsió, pero en canvi, aixís que veig que'l caball se deixa anar esbotiferrat, l'agafo per la brida, i procuro aixercar-lo, fent de manera de que la vida li sia més llarga: faig el tonto, i procuro que'ls meus no s'esbotegin. ¿Que és això de fuetejar-los a les potes i tirar-los al damunt de les banyes? Ja poden cridar els *maestros* que'ls atici cap a la fera, però, penso: ¡Cà! Si'l pots salvar, tot això seré de més... Clar que'l penco no pot agrair el meu sacrifici... però per mi, sempre viu unes quantes hores més, i qui diu hores, dies.

De pell de taronges, no me n'han fregat per les orelles, i menos encara *ampolles*. Es natural. L'*afició* veu que soc *home* avants que *mono*, i en canvi els altres son més *monos* i *besties* que homes.

De carquinyolis secs, o picadors n'he salvat no se quants! ¡Pobrets, si no fos jo, que sens fi de vegades els trec de les potes del toro, esparverant al brau, no se ja'ls que hi haurien al cementiri. Però, soc humà, i em dic entre-mi—¡Pobre maleta! La por, li perdona la seva vida! Ja criden, ja, els selvatges, perquè esvero a l'animal evitant de veure sang humana... Però, sempre val una engruna més la pallofa d'un ganguil barrut i poca vergonya, pas el goig d'uns indios veient volar l'animeta d'un pobre... curt d'ànima.

¿I es pensen que son agraits, aquestos mig *quijotes*? Ah, no senyors, no: aixís que estàn llestos, si es que no van a l'hospital per rucs, ens deixen a la plaça, sens dir-nos:—Apa aném al Jardí que us paguem el refrigeri.

Jo, ja fa dugues temporades, que vull engegar-ho tot a dida, i dir a l'Empresa: Busqueu-vos *mono*, que tinc masses anys i massa dignitat *taurófila*, si senyors dignitat de torero. Hi han corrides, que'l cor me dóna uns salts que sembla que a dins del pit hi hagi un safreig on hi passin bogada un miler de dones. ¡Me consum! ¡M'aborreixo! Això de veure clavar banderilles al nas d'un toro, picar a la qua, i estoquejar pels ulls, me te boig i penso, si fossis governador, o president, en lloc d'haver-hi llei de juris, clavaría una pena de mort al torero que no sabés lo que és una joguina d'aquelles. ¡Però, fillets de Deu!... Aquesta porqueria que nomenen *afición*, no es un públic sensat, no es una munió d'homes civilitzats... son una quadrilla, més cafres, que'ls propis toreros...

¿I els *fenómenos*?... Jo'm creia que un fenómeno era una cosa que venia de l'altre món, pero veig que se n'hi van, volent fer ximpleries i més ximpleries. (*Pausa*). Avui es l'inauguració de la temporada... Procurém fer patxoca... Aixís... La cosa ha d'anar flamanta... Vull ser qui fassi més planta de la colla... i després si morís, que tot

podria ben ésser amb les bestioles que hi han, convé fer goig dintre la caixa i molt més encara, si treïessin fotografies.

Sinó pel sinó, un dia ja voldria que m'enganxessin i mi portés el toro per les banyes... Veurien que hi hà un hèroe... que avui és més honor caure ferit d'un *cuerno* que guerrejar i caure pel toc d'una bala o d'una baioneta.

Entre la gent de qua... (gent racional, s'enten), se dona importància amb això de les *cogides*, l'arnica vritat que les cura i l'agulla les cus i el temps les cicatriza... ¿pero... anar penjadet com roba estesa dalt d'un parell d'agulles d'aquelles?... En parla tothom. Ves el *Gallo*... Preguntin a veure qui es en Verdaguer, l'Apeles Mestres i en Guimerà. Ningú'ls coneix ni saben els que van als toros qui son; i en canvi, els *Gallos* els coneix tot el món, i no'ls hi aixequen estàtues perquè'ls pobles s'en donen vergonya... però el dia que la perdin, que no trigarem, ja veurèu els nostres *héroes* fent *lances*, *gaoneras*, *pases*, *largas* i *molinetes*, dalt de pedestals, com volent dir:

—Aqui no hi hà més homes que nosaltres!... ¡I lo maco i honrós que fora, veure a les Voltes den Bernardino a n'en Belmonte, a l'Hort den Favà, en Pastor, al carrer dels Tamburets, a n'en Gaona i al carrer de l'Infern, a tots els moços i monos, que amb el compliment del seu deure hi deixessin la pell i els ossos.

Sempre he dit i ho repeteixo: L'Espanya acabarà amb qua i la regeneració no vindrà dels de dalt els tendidos, sinó dels de baix, matant be a copia de fenòmenos i d'homes de cor, com el d'aquest humil Curro, servidor de maletes i de vostès.

TELÓ LO MÉS RÀPID POSSIBLE

EMILI GRAELLS CASTELLS

EXPOSICIONS

Saló Parés.—La «Societat Artística i Literaria», ha celebrat la XV exposició d'art.

En ella hi han varis artistes, i es molt abundant, en l'abundor abunda lo... *econòmic*.

En Carles Vázquez, ens ensenya un problema curiosíssim, resolt per cert amb molta traça. Ha demostrat saber resoldre molt bé el problema de les llums. Una pantalla vermella il·lumina mig quadre i l'altre mig reflexat pel sol del mig-dia...

En Baixeres, es manté al mateix nivell. ¡Ja es prou; més val aixís!

En Mongrell, té una petita cosa de força vida, ben feta i reuneix condicions.

En Meifren, amb el seu bon gust de costum, els seus quadros tenen aire i si respira bé. Es un dels pocs que surten de la bulgarietat i modismes, obrant tal com deuen, i un dels tants, abandonats, que no poden més qu'esperar la mort perquè s'els reconeixi.

En Martí Garcés, te l'interior marcat amb el nombre 21, que's de una veritat extraordinària i et transporta.

L'Urgell, de bon gust, refinat i franc. Urgell i Martí Garcés, son la millor nota de l'actual exposició.

Dels demés, per avui no valen la pena de ocuparsen.

Círcol de Sant Lluc.—Hi ha una exposició, encar que íntima, carregada de pretensions, als menys els expositors demostren creures capassos de fer lo que no poden; per lo tant resulta una *malaltia* i fins a cert punt *contagiosa*, de l'art, perquè's feta per joves.

No hi ha forma ni armonia en lloc.

Una academia d'en Llimona, que està bastant bé, acaba de posar a llur altura, als altres expositors, que demostren esser curts de vista, car jo, no veig res, en llurs produccions i llur art.

Més crec encar, que demostren no comprendre l'obra dels que s'han preocupat buscant la forma i la bellesa de l'armonia.

ESTRIUS

Teatres

Gran Teatre Liceu.—L'Empresa de don Joan Mestres, ha contractat a la coneguda companyia Caramba, reforçada amb elements de valúia, havent començat amb la xamosa opereta *Eva* que tant bé interpreten les conegudes tiples Ivanisi i Schillag, baix la direcció del molt cel-lebrat mestre senyor Belleza que tantes simpaties té de nostre públic filarmònic.

Nosaltres felicitem al senyor Mestres que ha solucionat el conflicte, car no ha pogut actuar la companyia *Citta di Milano*, portant en canvi l'elenc Caramba que tantes simpaties té en nostra capital.

Romea.—Complerta és la companyia que dirigeix l'excel·lent artista senyor Llano, portant una actriu tant discreta com es la senyora Plona, i actors com son els senyors Sanchez Bort, Rausell i Navarro.

Les obres representades obtenen èxit de veritat, puig la representació es pulcre i els conjunts no tenen rès que desitjar, com en les obres *Matrimonio interino*, *El tren rápido*, *Amores y amoríos* que surten les escenes admirables de bò a bó. L'estrena de *La enemiga* agradà de veres, encara que l'argument no és del tot nou.

Novetats.—Darrerament s'han representat les obres *La macarena*, *Las mujeres* i l'estrena de *Los clavelicos blancos*. Les primeres son prou conegudes per a fer-ne ressenya, més la darrera de les esmentades, no és de lo més encertat que'ns ha donat a conèixer el simpàtic actor senyor Montero. Ha sigut ben rebuda la nova del debut de la senyoreta Suarez, que ve a suplir a la malhaurada tipale senyoreta Montoro (e. p. d.). Segueixen les obres *Monterografistes* amb aquell pleret del públic que les escoltà i aplaudeix amb sinceritat, com han sigut ben rebudes les obres *La niña de los besos* i *La sobrina del cura*.

Nou.—Segueixen amb èxit creixent les representacions de les obres *Maruxa*. *Una mujer indecisa* den Millàn, agradà per l'acert i cura que hi posà tota la companyia. *Los traperos de Madrid* és dolenta a tot ésser i se salva per en Pedrola; el segon quadro es detestable. *El entierro de la sardina* és un pas còmic força acceptable dins aquest genre bon xic substituït per mans grolleres; hi hà un número de música, que per lo xamosa se farà aviat popular. Concurrència molta, invadint llotjes, públic i pati totes les nits, sobretot

els dies de *Los dioses del día* que l'Empresa ha gastat potser masses pessetes.

Espanyol.—La picaresca Jordi fent de les seves amb el N.º 18, ajudant-la amb força gust artístic l'Alexandre Nolla, actor que prospera quants més anys té: l'Alfonso, en Font i en Galceràn ajuden a l'arrodoniment, fent les delícies del públic humorístic... i pacient. Segueix amb èxit l'obra d'en Peracamps (?) *El senyor Josep enganya la dona...* o el senyor Rosiñol enganya al públic... amagant-se'l nom: amb tot mercès pel bon humor papitesc.

Imperi.—La companyia dels senyors Gomez Ferrer ve fent una campanya altament artística posant en mig d'*alta comedia*, altres produccions dramàtiques de nostres millors autors espanyols. L'interpretació d'*El lobo* anà encertada sens descomposició d'escenes i amb un conjunt més que notable. Selecte públic acudeix diàriament a les festes teatrals corresponent amb simpatia a les demostracions d'estudi i acert de l'elenc. Hem tingut ocasió de veure *La casta* i *Jimmi Sanson* amb benaplàcit i honor en la tasca que hi feren els artistes. L'obra nova *La Piqueta*, es assumeix d'interès palpitant per tenir el públic amb aquella atenció que plau i delecta: l'obra agradà.

Bosc.—Els aimants del Teatre Català estem d'enhorabona. La xamosa Revista que treballa en pro de nostra escena regional ha preparat un «Cicle» en aquest teatre que començarà el dia 4 d'Abril i fins al dia 6 de Juny.

Les obres son moltes i totes de valua, fent preveure donat els preus populars, que'l teatre estarà cada festa amb un ple a veçar.

En parlarem detalladament de les festes que celebren.

Còmic.—Hem tingut ocasió de veure la companyia d'òpera, aplaudint *L'Africana*, *Tosca*, *Cavalleria rusticana*, pel bon acert en l'execució que hi donen les artistes Darnis, Viñas i els *dívos* Uetam, Molina, Font, Amiel, Escuté i Ors: tots ells tenen especials condicions i això fa que's guanyin les simpaties del públic força nombrós.

Ara hi actua un alenc de vodevil, capitanejat per en Santpere, Bozzo i Amelia Meyer, fent plens a veçar pels conjunts. L'obra *Els honors de l'adulteri*, d'en Bonaplata Alentorn (?), agradà, éssent aplaudit: s'hi veu la grapa del caricaturista Hennequin autor de coses d'humor i gracia exquisida.

Sports

DE LA COSSA

Els partits del diumenge.—Español-University

Al matí.—Aquest partit fou completament deslluït gracies al vent.

A les 11 i mitja l'Oscar Martí, del T. B. H. qua fa de referée alineà'ls teams en la forma següent:

ESPAÑOL. — Gibert, Brú, Massana (S.). Juanico, Pomés, Pueo, Pouz, López, Tormo, Armet (F.), Sanpera.

UNIVERSITARY. — Folguera, Comamala, Puig, Alemany, Aguirreche, Malo, Bertràn, Armet, Armet (J.), Torrents, Ozores.

La primera part va dominar completament l'Español, qui va lograr tres goals, sent de notar un dels d'una bonica rasa de'n Santpere.

A la segona part va dominar l'University, però no's va saber aprofitar i sols va conseguir dos goals, el primer d'un magnífic shoot de l'Aguirreche i el segon d'una també magnífica badada d'en Gibert ben aprofitada per l'Ozores; l'Español encara va poguer conseguir un quart goal. En aquesta segona part és va haver de retirar en Folguera i va ésser expulsat del camp el famós Pomés, que dirigí un discurs al públic amb una oratoria no gaire correcta.

Aquest fou el més important dels partits efectuats al dematí.

Barcelona - España

A la tarde.—A les ordres de l'Aguirreche s'alinearen els equips en la següent forma.

BARCELONA. — Brú, Reguera, Amechazurra, Torralba, Massana (A.), Ponsà, Tarré, Mallorquí, Segarra, Alcàntara, Peris.

ESPAÑA. — Puig, Rivera, Maríné, Salvo II, Casellas, Salvo I, Villena, Baró, Prats, Passani, Varela.

Surt el Barcelona contra el sol, vent i dominant casi sempre l'Espanya. Als deu minuts de començat el partit s'ha de retirar en Mallorquí per haver rebut una forta cossa. Al cap de poca estona en Passani passa a Villena, que d'un shoot imparabile consegueix l'únic goal a favor de l'Espanya, després d'aixó en Brú para perfectament tres terribles canonades i és ovacionat, poc avans d'acabar la primera part; en Peris feu una bonica arrancada, llençant un bon shoot

molt ben parat per en Puig. Aixís acaba la primera part amb el resultat de 1 goal a 0 a favor de l'Espanya.

A la segona part va dominar el Barcelona, que al cap de poca estona d'haver començat, en Tarré aprofitant una passada de l'Alcàntara va aconseguir l'empat. (Grans aplaudiments.)

En una de les arrancades del Barcelona, en Prats que s'ha posat de defensa, fa un haut concedint-se freek-kik contra l'Espanya que tirà molt be en Tarré desfent l'empat. (Gran ovació.)

Després d'alguns kiks contra l'Espanya, en Puig para un schoot molt dubtós, i acudeixen l'Alcàntara i en Segarra que procuren treure de les mans de'n Puig la pilota, mentres aquest és defensa arriben els delantés de l'Espanya, tirantse sobre l'Alcàntara i Segarra promoguent-se un gran lío i el públic invadeix el camp durant un bon rato; dessembrat el camp l'Aguirreche concedeix fould contra l'Espanya a dos pams de goal, i els de l'Espanya formen una barrera a la porta tirant el fould en Massana sens resultat.

Encar arrenca denodadament l'Espanya però sens poguer conseguir l'empat, acabant aixís el partit amb el resultat de 2 goals a 1 a favor del Barcelona.

Es distingiren per el Barcelona; Brú, els tres mitjos especialment en Torralba en Tarré i en Peris.

Del Espanya; Casellas, Prats, Villena, i Baró. El referée senyor Aguirreche pot passà.

SKIS

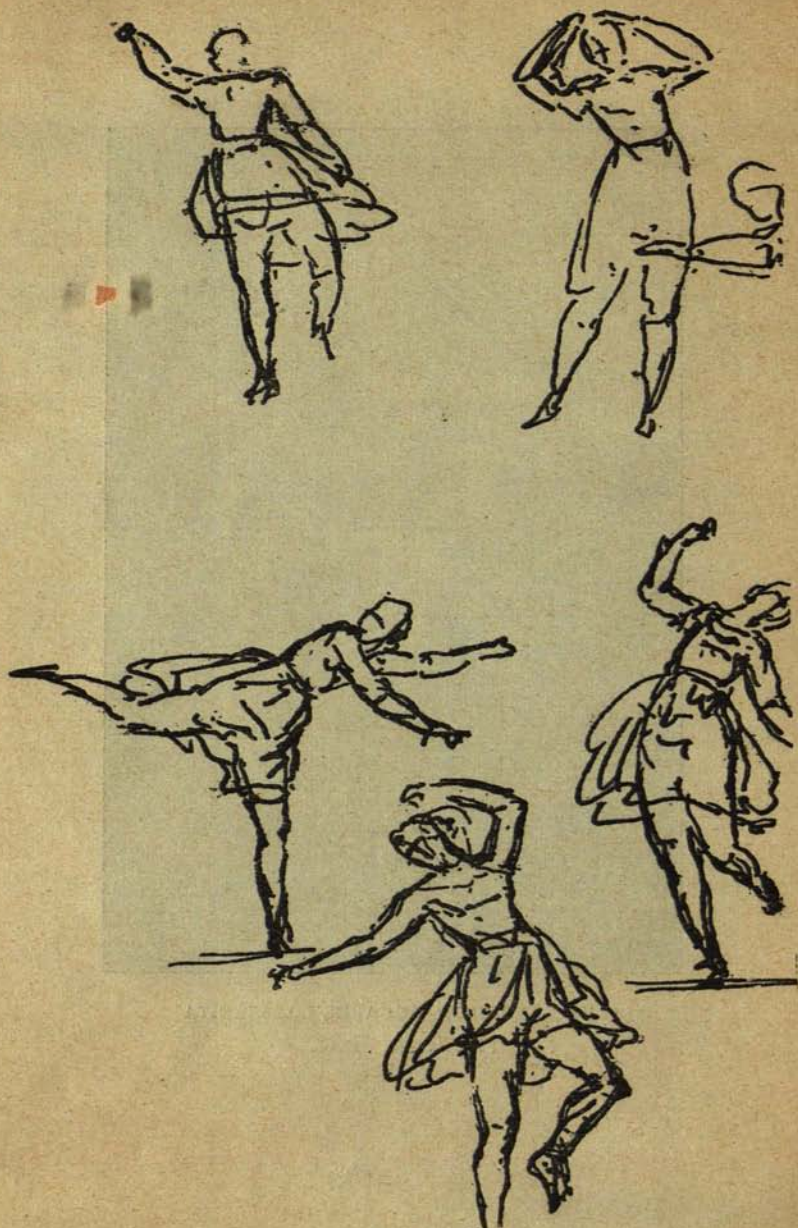

IL·L·U·S·T·R·A·C·I·Ó D'UN SONET DE HEREDIA
PER C. V. SOLON.

«LES BANDERES» AQUAREL'LA INÈDITA
PER R. A. BELL

APUNTS PER PLANELLA

05 (46.741 Bar) Med 80